

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl „Prekybos žemės ūkio produktais svarbos žemės ūkio ir ūkininkavimo ES vystymuisi ateityje, atsižvelgiant į pasaulio apsirūpinimo maistu saugumą“

(nuomonė savo iniciatyva)

(2016/C 013/15)

Pranešėjas Volker PETERSEN

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, vadovaudamasis Darbo tvarkos taisyklių 29 straipsnio 2 dalimi, 2015 m. vasario 19 d. nusprendė parengti nuomonę savo iniciatyva dėl

Prekybos žemės ūkio produktais svarbos žemės ūkio ir ūkininkavimo ES vystymuisi ateityje, atsižvelgiant į pasaulio apsirūpinimo maistu saugumą.

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2015 m. liepos 13 d. priėmė savo nuomonę.

510-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2015 m. rugsėjo 16–17 d. (2015 m. rugsėjo 16 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 179 nariams balsavus už, 1 – prieš ir 7 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. BŽŪP buvo iš esmės liberalizuota rinkos ir kainų politikos požiūriu. ES žemės ūkio rinka yra atvira ir priklauso pasaulinei rinkai, reguliuojamai paklauso ir pasiūlos dėsnį. Atsiveriant rinkai, per pastaruosius 10 metų ES prekybos žemės ūkio produktais su trečiosiomis šalimis srityje įvyko daug reikšmingų pokyčių.

1.2. Atsižvelgdamas į šiuos pokyčius, EESRK konstatuoja, kad prekyba žemės ūkio produktais turi didelę reikšmę žemės ūkio ir maisto sektoriams bei kaimo vietovėms. EESRK susirūpinęs pastebi, kad prekyba žemės ūkio produktais visuomenės diskusijose kartais vertinama kritiškai, skirtingai nuo kitų pramonės sektorių, pavyzdžiui, automobilių ar chemijos pramonės.

1.3. Nekyla abejonių, kad prekybai žemės ūkio produktais tenka didžiulė atsakomybė pasaulyje, kuriame žmonės badauja arba maitinasi netinkamai kiekybės ar kokybės požiūriu. EESRK puikiai supranta šią atsakomybę. Augant pasaulio gyventojų skaičiui, didėjant pajamoms daugelyje valstybių ir išivyraujant skurdui kitose valstybėse, svarbiausia, viena vertus, patenkinti mokių vartotojų diktuojamą paklausą, antra vertus – suteikti paramą toms valstybėms, kuriose badas ir deficitas negali būti įveikti savomis jėgomis.

1.4. EESRK džiaugiasi, kad vis labiau derinamos ES žemės ūkio ir vystymosi politikos gairės. Jo nuomone, tai būtina sąlyga, kad prekybos žemės ūkio produktais ir vystymosi veiklos srityse būtų nustatomos tvarios gairės ir sprendžiamos užduotys.

1.5. EESRK rekomenduoja ES žemės ūkio ir maisto sektoriams teikti tvarią paramą, kuri padėtų sėkmingai dalyvauti augančioje pasaulinėje prekyboje žemės ūkio produktais. Prekyba žemės ūkio produktais – tai svarus indėlis į ES kaimo vietovių ekonominių struktūrų stiprinimą. Be to, prekyba žemės ūkio produktais daugiapakopėje ES maisto produktų vertės grandinėje užtikrina 40 milijonų kvalifikuotų darbo vietų, kurios ne tokios jautrios krizėms kaip kituose sektoriuose.

1.6. ES dvišaliai laisvosios prekybos susitarimai gali reikšmingai prisidėti šalinant netarifines prekybos kliūtis. Tačiau abi susitarimo šalys visada pasiliks nuostatų, dėl kurių nesiderės. Todėl būtina ne tik derinti teisės aktus, bet ir priimti nuostatas, padedančias lengviau plėtoti prekybą.

1.7. MVĮ reikšmingai prisideda prie ES prekybos žemės ūkio produktais. Tarptautiniame kontekste jos yra labai priklausomos nuo tvarios administracinės paramos skverbiančios į trečiųjų šalių rinkas, o šią paramą turi teikti atitinkamos ES institucijos.

1.8. EESRK džiaugiasi, kad toliau tobulinami partnerystės susitarimai su besivystančiomis šalimis, skatinantys teigiamą atviros ir sąžiningos prekybos poveikį šių šalių labui. Šiais susitarimais turėtų būti siekiama remti šių šalių apsirūpinimą tam tikru mastu žemės ūkio produktais, o prekyba žemės ūkio produktais gali papildyti vietinę gamybą.

2. Padėties apžvalga

2.1. Prekyba žemės ūkio produktais ir perdirbtais maisto produktais istoriniu požiūriu visada buvo ypač svarbi. Dvieju pasaulinių karų paženklinamame XX amžiuje tarptautinėje prekyboje žemės ūkio produktais ilgai dominavo komandinis reglamentavimo stilius. Po II pasaulinio karo sudarytame Bendrajame susitarime dėl muitų tarifų ir prekybos (GATT) prekybai žemės ūkio produktais dar buvo suteikiamas išskirtinis statusas, neleidęs šios prekybos liberalizuoti. Tik GATT Urugvajaus derybų rate, baigtame 1993 m., prekyba žemės ūkio produktais buvo labiau integruota į GATT taisykles. Tuo metu ES įsipareigojo sumažinti vidaus paramą, sumažinti muitus ir eksporto subsidijas. Todėl ES prekyba žemės ūkio produktais, sumažinus tarifines importo kliūtis ir eksporto subsidijas, šiuo metu yra iš esmės liberalizuota, neskaitant kelių išimčių. Tačiau tarptautinė prekyba žemės ūkio produktais vis dar palyginti griežtai reguliuojama, pirmiausia taikant netarifinius standartus.

2.2. EESRK priėmė keletą nuomonių dėl bendro pobūdžio prekybos klausimų⁽¹⁾, pabrėždamas prekybos reikšmę nuolatiniam augimui ir sėkmingai socialinės rinkos ekonomikos plėtrai. EESRK nuolat skatino atvirą ir sąžiningą prekybą. Tik šitai išibėgėjantis rinkų globalizacijos procesas prisidės prie pasaulio valstybių pranašumų ir galimybių didinimo pagal jų ekonominę potencialą – tokia išvada padaryta nuomonėse.

2.3. EESRK savo ligšiolinėse nuomonėse dėl prekybos klausimų visada atsižvelgdavo ir į besivystančių šalių poreikius ir skirdavo jiems daug dėmesio. Komitetas nuolat pabrėždavo, kad prekyba ir prekybos politika globaliame pasaulyje turėtų padėti augti ir vystytis valstybėms įvairiuose vystymosi etapuose.

2.4. Ypač didelė įtampa jaučiama diskusijoje apie prekybos žemės ūkio produktais vaidmenį. Pastaraisiais metais pasaulyje augo mokių vartotojų diktuojama žemės ūkio ir maisto produktų paklausa, pavyzdžiui, kylančios ekonomikos šalyse, kuriose didėjo gyventojų skaičius ir jų pajamos. Tačiau prekyba žemės ūkio produktais negalėjo užtikrinti, kad bus visiškai panaikintas maisto produktų trūkumas. Visų pirma dėl nepakankamos perkamosios galios visame pasaulyje beveik 800 milijonų žmonių badauja.

2.5. Šia nuomone EESRK norėtų išsiaiškinti galimybes, kurias auganti pasaulinė prekyba žemės ūkio produktais teikia ES žemės ūkio sektoriui. Tačiau taip pat nevalia pamiršti atsakomybės, tenkančios ES besivystančių šalių atžvilgiu.

3. ES prekyba žemės ūkio produktais visos ekonomikos kontekste

Prekybos žemės ūkio produktais reikšmė ES užsienio prekybai

3.1. 2014 m. ES žemės ūkio produktų eksportas siekė apie 125 mlrd. EUR ir iš viso sudarė 7 % ES eksporto. Tiek kalbant apie eksporto augimą 2,2 %, palyginti su ankstesniais metais, tiek apie metinį 8 % pokytį nuo 2005 m. iki 2014 m., reikia nurodyti, kad žemės ūkio produktų eksportas auga daug greičiau negu bendras eksportas, kuris 2014 m. net sumažėjo 2 %, palyginti su 2013 m. (5,5 % metinis augimas 2005–2014 m.).

⁽¹⁾ OL C 43, 2012 2 15, p. 73; OL C 351, 2012 11 15, p. 77; OL C 255, 2010 9 22, p. 1; OL C 100, 2009 4 30, p. 44.

Panaši padėtis žemės ūkio produktų importo srityje: 2014 m. jis sudarė 104 mlrd. EUR ir siekė 6,2 % bendro ES importo (žr. priedo A-1–A-3 lenteles).

3.2. ES žemės ūkio produktų eksportas yra stabilus ES užsienio prekybos ramstis. Palyginti su kitais sektoriais, jis užima ketvirtą vietą po įrenginių, chemijos ir farmacijos produktų eksporto. Liberalizuojant prekybą, ES iš grynosios importuotojos tapo grynąja eksportuotoja ir nuo 2010 m. prekybos žemės ūkio produktais balanse užsitikrino teigiamą likutį; 2014 m. šis balanso likutis sudarė apie 21 mlrd. EUR.

Prekybos žemės ūkio produktais struktūra – jos reikšmė vertės grandinei, užimtumui, kaimo vietovėms

3.3. Šioje savo iniciatyva teikiamoje nuomonėje ypač pabrėžiama aplinkybė, kad prekybos žemės ūkio produktais dalis ES užsienio prekyboje 2014 m. sudarė 7 %, t. y. ji buvo žymiai didesnė už viso žemės ūkio ir maisto sektoriaus dalį BVP. ES ši dalis yra 3,5 %.

3.4. Šis akivaizdus skirtumas tarp sektoriaus reikšmės visai ekonomikai ir prekybos žemės ūkio produktais reikšmės užsienio prekybai pabrėžia jos pastaraisiais metais išaugusią svarbą. Žemės ūkio ir maisto sektoriaus augimas vis labiau skatinamas eksportu.

3.5. Maisto produktų vertės grandinės reikšmė visai ekonomikai:

- ES prekyba žemės ūkio produktais nėra (kaip dažnai teigiama) vien žemės ūkio sektoriaus reikalas. Tačiau šiandien jau daugiau kaip ketvirtadalį ūkininkų pajamų generuoja žemės ūkio produktų eksportas. Jis jau dabar yra svarbus ramstis siekiant išlaikyti ekonomikos pagrindą ES kaimo vietovėse, kurioms kyla su urbanizacija ir demografiniais pokyčiais susijusių problemų, o ateityje jo reikšmė dar labiau išaugs.
- Du trečdalius žemės ūkio produktų eksporto sudaro gaminiai, kurie buvo pagaminti iš žaliavų įvairiai jas perdirbant ir kurių gamybos procese buvo susidariusios įvairios vertės grandinės. Tai daugiapakopės, našios ir tarptautiniu požiūriu labai konkurencingos vertės grandinės sąveikos rezultatas. Ši grandinė susieja žemės ūkio pirminio apdorojimo pramonę, ūkininkus ir maisto pramonę bei prekybos įmones. Apskritai, šioje vertės grandinėje esančiose ES įmonėse dirba apie 40 milijonų žmonių. Tai cikliniu požiūriu palyginti stabilios darbo vietos, kurios ne tokios jautrios krizei kaip kituose sektoriuose.

Prekyba žemės ūkio produktais ES vidaus rinkoje

3.6. Pagrindinė šios nuomonės tema yra ES prekyba žemės ūkio produktais su trečiosiomis šalimis. Tačiau trumpai apžvelgiama ir Bendrijos viduje vykstanti prekyba žemės ūkio produktais. Valstybėms narėms ES vidaus prekyba vis dar yra daug svarbesnė už ES užsienio prekybą. 2014 m. beveik 73 % žemės ūkio produktų eksporto iš visų valstybių narių teko kitoms ES valstybėms narėms. Vadinasi, bendroji rinka prisidėjo prie prekybos skatinimo ir ES gerovės didinimo. ES vidaus prekybai taikomos taisyklės liberalioje tarptautinėje aplinkoje turi būti taikomos ir prekybai su trečiosiomis šalimis.

ES vieta pasaulio prekyboje žemės ūkio produktais

3.7. Nuo 2013 m. ES užima pirmą vietą pasaulio prekyboje žemės ūkio produktais ir per pastaruosius dešimtmečius reikšmingai prisidėjo prie jos teigiamų pokyčių. Nuo 2000 m. ES eksportas į trečiąsias šalis kasmet padidėdavo maždaug po 8 %. Tačiau, nepaisant šių teigiamų ES žemės ūkio produktų eksporto tendencijų, kitos valstybės savo eksportą galėjo didinti dar greičiau. ES dalis pasaulio prekyboje žemės ūkio produktais sumažėjo nuo beveik 13 % (2000 m.) iki 10,3 % (2012 m.) (žr. priedo A-4 lentelę).

4. ES prekybos žemės ūkio produktais plėtros sąlygos – BŽŪP išorės matmuo

4.1. Praeityje ES tarptautinėje bendruomenėje buvo kritikuojama dėl savo žemės ūkio produktų eksporto, pavyzdžiui, GATT ir (arba) PPO derybų ratuose. Nuo naujojo tūkstantmečio pradžios ši padėtis smarkiai pasikeitė.

4.2. ES rinkoje nustatytos kainos po kelių BŽŪP reformų buvo gerokai sumažintos. ES rinkos kainas lemia pasaulinės paklausos ir pasiūlos tendencijos, todėl jos orientuojasi į pasaulio rinkose nustatomas kainas. Bendras rinkos organizavimas ES žemės ūkiui užtikrina tik apsauginį tinklą, kuris imtų veikti pasaulyje smarkiai sumažėjus kainoms. Eksporto grąžinamosios išmokos, kurios 1992 m. dar siekė 3 mlrd. EUR, šiuo metu nebeturi reikšmės.

4.3. ES, kaip didžiausiai žemės ūkio produktų eksportuotojai, lenkiančiai JAV, Braziliją, Kiniją ir Kanadą, ir kaip didžiausiai žemės ūkio produktų importuotojai, lenkiančiai JAV, Kiniją, Japoniją ir Rusiją, tenka dviguba ir didėjanti atsakomybė už apsirūpinimą maistu bei jo užtikrinimą pasaulyje. Atsižvelgiant į šią atsakomybę, būtina akivaizdžiai sustiprinti išorinį BŽŪP matmenį ir jį iškelti aukščiau už kitus šios politikos prioritetus.

4.4. EESRK konstatuoja, kad užtikrinant BŽŪP ir vystymosi politikos suderinimą jau padaryta didelė pažanga. Žemės ūkio produktų eksportas nesubsidijuojamas ir neprisideda prie rinkos iškraipymų; importo požiūriu ES šiuo metu priskiriama vienai iš atviriausių rinkų, ypač - besivystančioms šalims. Importas iš mažiausiai išsivysčiusių šalių (MIŠ) – 48 šalių – 2011–2013 m. vidutiniškai sudarė apie 3 % ES importuojamų žemės ūkio produktų; kalbant apie importo vertę, pažymėtina, kad ji buvo keturis kartus didesnė už Kanados, JAV, Australijos ir Naujosios Zelandijos kartu iš MIŠ šalių importuojamų produktų vertę.

5. Prekyba žemės ūkio produktais ir apsirūpinimo maistu saugumas

Prekybos poveikis apsirūpinimo maistu saugumui ir vystymuisi

5.1. Kol pasaulyje vis dar neišspręsta bado problema ir daugelyje šalių, ypač Afrikoje ir Azijoje badauja daugiau kaip 800 mln. žmonių, mitybos gerinimas kiekybės ir kokybės požiūriu turi būti vienu iš prioritetinių žemės ūkio ir prekybos politikos klausimų.

5.2. Atsižvelgiant į šiuos iššūkius, prekyba žemės ūkio produktais dėl savo ypatingos atsakomybės už apsirūpinimo maistu saugumą dažnai prieštaringai vertinama visuomenės diskusijose. Be to, prekyba žemės ūkio produktais gali daryti labai įvairų poveikį. Ji gali padėti pašalinti deficitą, tačiau gali sukurti ir nepageidaujamą priklausomybę.

5.3. Todėl EESRK nusprendė išsamiau panagrinėti prekybos žemės ūkio produktais galimybes ir jai keliamus reikalavimus. Globalizacija, ES žemės ūkio rinkos liberalizacija, auganti pasaulinė prekyba žemės ūkio produktais, didėjanti planetos populiacija, mitybos įpročių pokyčiai ir paklausos poslinkiai dėl ekonomikos augimo – tokie yra dabartiniai iššūkių.

Apsirūpinimas maistu ir ekonominė nepriklausomybė

5.4. Užtikrinant apsirūpinimą maistu pageidautina, kad ypač labai neturtingos šalys tam tikru mastu apsirūpintų pačios žemės ūkio produktais. Tačiau visapusiško šalies ar regiono apsirūpinimo tiklas neturėtų būti viską lemiantis. NET jei valstybė daugiau kaip 100 % patenkina vidaus poreikius, tai dar nereiškia, kad jos gyventojai yra pakankamai aprūpinami maistu ir turi visas galimybes įsigyti maisto. Pavyzdžiui, pastebima, kad net valstybėse, kuriose yra žemės ūkio produktų perteklius, daug žmonių kenčia dėl netinkamos mitybos.

5.5. Netinkama mityba – tai problema, kuri labiau sietina su skurdu, o ne su apsirūpinimu maistu, todėl ją reikia atitinkamai spręsti. Apsirūpinimo maistu užtikrinimas turėtų būti derinamas su pajamų didinimu ir jis mažiau priklausys nuo atitinkamo ekonominės nepriklausomybės ir (arba) prekybos statuso. Labai neturtingose šalyse daug gyventojų vis dar gyvena apsirūpindami patys ir neturėdami jokių kitų pajamų. Todėl siekiant pagerinti apsirūpinimą maistu, svarbios turi būti ne tik pajamos ir tinkamas pajamų paskirstymas, bet pirmiausia pabrėžiami šie kriterijai: galimybė gauti maisto produktų, jų priimtina kaina, galimybė jų įsigyti ir šių produktų tiekimo stabilumas.

5.6. Prekyba žemės ūkio produktais gali tiek eksporto požiūriu (pajamų generavimas ir darbo vietų kūrimas), tiek importo požiūriu (nebrangių maisto produktų pirkimas tarptautinėse rinkose ir kitų prekių eksportas) prisidėti prie pajamų augimo. Tačiau ši strategija pasiteisina tik esant šiai sąlygai: turi būti suteikta galimybė patekti į tarptautines žemės ūkio ir pramonės rinkas.

6. Problemos ir iššūkiai

Prekyba žemės ūkio produktais prisideda prie kiekio ir kainų svyravimo švelninimo

6.1. Viena žemės ūkio gamybos ypatybė, kuri skiria ją nuo pramoninės gamybos, yra ta, kad jai poveikį daro gamta. Gamyba ir pasiūla priklauso nuo kintamųjų, kuriuos sunku prognozuoti ar kontroliuoti: tai ir oro sąlygos, ir augalų bei gyvūnų ligos. Pasaulinė klimato kaita dar labiau sustiprins gamtinių įtakos veiksnių neapibrėžtumą. Šių pokyčių poveikis kitiems žemynams ir šalims bus dar tragiškesnis negu pačiai ES.

6.2. ES požiūriu tai reiškia, kad plačiai atvėrusi savo žemės ūkio rinkas ji dar labiau pajus kiekio ir kainų svyravimų pasaulio žemės ūkio rinkose poveikį. Be to, dėl palyginti palankių ir stabilių gamybos sąlygų didėja jos atsakomybė už apsirūpinimą maistu pasaulyje.

6.3. Didesnio nestabilumo problema kyla ne dėl prekybos žemės ūkio produktais - priešingai, prekyba būtent padeda spręsti šią problemą. Pasaulinė prekyba žemės ūkio produktais suteikia galimybę kompensuoti kiekio svyravimus ir taip padeda riboti kainos pokyčius. Patirtis rodo, kad izoliuotas atskirų valstybių kišimasis į rinkos veikimą, pavyzdžiui, nustatant eksporto draudimus, mokesčius ar importo ribojimus, šią problemą visiems tik labiau padidina, o ne sumažina.

Geopolitinis poveikis

6.4. Tam tikrais atvejais politiniai įvykiai, pvz., nuo 2014 m. rugpjūčio mėn. Rusijos taikomas importo draudimas, daro neigiamą poveikį prekybai žemės ūkio produktais, kuri ES jau patiria 2014–2015 m. laikotarpiu. Toks geopolitinis poveikis gali smarkiai sutrikdyti rinką, padaryti nuostolių ir lemti kitas ekonomines kliūtis žemės ūkio ir maisto sektoriuje. Prekyba žemės ūkio produktais tampa politinės audros žaisliuku. Tokiais atvejais ūkininkams ir įmonėms reikia politinės paramos, kad būtų kompensuoti nuostoliai nutrūkus prekybos ryšiams.

Tolesnis ES prekybos žemės ūkio produktais orientavimas ir reikalavimai jos gairėms

6.5. Atsižvelgiant į nepaprastai greitai augančią prekybos žemės ūkio produktais reikšmę pasauliui ir ES, EESRK nuomone, būtina stiprinti BŽŪP išorės matmenį. Šį tikslą galima pasiekti keliais būdais.

6.5.1. Tebetaikomas pasaulinės prekybos žemės ūkio produktais reguliavimas atsirado pirmiausia dėl skirtingų procedūrų užtikrinant vartotojų ir sveikatos apsaugą įvairiose valstybėse. ES institucijos, ypač Komisija, raginamos skatinti tas valstybes, kuriose dar yra tokios prekybos kliūtys, sukeltos techninio reguliavimo, greitai atverti savo rinką ir (jei reikia) pradėti atitinkamas derybas.

6.5.2. EESRK itin svarbu, kad Komisija šiais klausimais aiškiai priimtų atsakomybę ES vardu. Tik šitaip galima veiksmingai ir tvirtai apginti ES poziciją derybose su prekybos partneriais. Be to, jei su trečiosiomis šalimis bus sudaryti skirtingi susitarimai, kils pavojus sąžiningai konkurencijai tarp valstybių narių. Valstybės narės turėtų priimti tam tikras taisykles tik pagrįstais atvejais, jei valstybės narės regione arba pačioje valstybėje yra konkretūs apribojimai.

6.5.3. EESRK ragina ES imtis visų tikslingų priemonių vis labiau atveriamose žemės ūkio rinkose esant globaliai konkurencijai, kad ES žemės ūkio ir maisto sektorius taptų konkurencingesnis pasaulyje bei būtų toliau plėtojama prekyba žemės ūkio produktais. Naujosios sudėties Komisijos paskelbtas siekis mažinti biurokratiją yra tinkamas žingsnis teisinga linkme. Kartu reikia atkreipti dėmesį į tai, kad administracinėms struktūroms turėtų būti suteiktos galimybės veikti efektyviau.

6.5.4. Importo į ES atveju sertifikatai turėtų būti išduodami remiantis ES standartais. Kalbant apie gamybos sąlygas ir kitas taisykles, importui turėtų būti nustatyti minimalūs reikalavimai, kuriais būtų tinkamai atsižvelgiama į padėtį ES ir kurie apsaugotų ES įmones nuo nepalankios padėties konkurencijos atžvilgiu.

6.5.5. EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad ES prekybos žemės ūkio produktais sėkmės istorija iš esmės liberalizuotose rinkose didžiąja dalimi buvo įgyvendinta MVĮ. EESRK ragina Komisiją padidinti administracinę paramą įsisavinant tarptautines žemės ūkio rinkas, kaip jau daro kitos trečiosios šalys. MVĮ būtina suteikti patikimą informaciją apie rinką, kuri padėtų joms planuoti veiklą.

6.6. Pasaulio rinkoms būtinas globalus rinkos skaidrumas. Todėl reikia pagrįstų prognozių ir informacijos apie kieki, kainų, valiutos keitimo kurso, oro, ligų ir pan. pokyčius. EESRK džiaugiasi, kad ES aktyviai dalyvauja kuriant Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacijos (FAO) Žemės ūkio rinkos informacinę sistemą (AMIS). Tačiau šiomis priemonėmis turi būti siekiama, kad naudojantis AMIS parengta informacija pirmiausia būtų teikiama rinkos dalyviams, kad jie galėtų ja tiesiogiai naudotis.

6.7. ES laisvosios prekybos susitarimams tenka ypatinga reikšmė. Jei norima skverbtis į naujas rinkas, tačiau PPO daugiašalės derybos nepadeda pasiekti norimo rezultato, tuomet išeities reikia ieškoti sudarant dvišalius susitarimus. Tačiau, atsižvelgiant į įvairius atitinkamus sektorius, susitarimai turi būti subalansuoti. Būtų nepriimtina, jei kitiems ekonomikos sektoriams būtų vienašališkai sudarytos palankesnės sąlygos ES prekybos žemės ūkio produktais sąskaita.

6.8. EESRK atkreipia dėmesį į ypatingą partnerystės susitarimų su besivystančiomis šalimis svarbą. Toliau tobulinant preferencinius susitarimus, dėl geresnės galimybės patekti į ES rinkas šiose valstybėse gali vykti teigiami, atviros ir sąžiningos prekybos ryšiais pagrįsti poslinkiai.

Bruselis, 2015 m. rugsėjo 16 d.

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Henri MALOSSE*

PRIEDAS

http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/agricultural-trade-statistics_en.docx

---